

KORONAVİRÜS 2019 (COVID-19) HAKKINDA ABM BEYANI

ABM: Academy for Breastfeeding Medicine, Emzirme Hekimliği Akademisi

10 Mart 2020

Çeviri :Çiğdem Kayacık, Prof Dr Nalan Karabayır

<https://www.bfmed.org/abm-statement-coronavirus>

Lütfen Dikkat: COVID-19'un bulaşmasıyla ilgili bilgimiz her gün artmaktadır. Emzirme Hekimliği Akademisi'nin tavsiyeleri, yayımlandığı tarihe kadar günceldir. En son rehber için lütfen [CDC](#)¹ (Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi/ABD) veya [DSÖ](#) (Dünya Sağlık Örgütü) gibi kaynaklara başvurunuz.

COVID-19'un Anne Sütü Yoluyla Bulaşması

[COVID-19'un nasıl yayıldığı konusunda bilgilerimiz azdır.](#) İnsandan-insana başlıca bulaşmanın, influenza (grip) ve diğer solunum yolu patojenlerinin yayılışı gibi, enfekte bir insanın öksürmesi ya da hapşırması sonucu yayılan solunum yolu damlacıkları yoluyla gerçekleştiği düşünülmektedir.

COVID-19 ve başka bir koronavirüs enfeksiyonu olan Ağır Akut Solunum Yolu Sendromu (SARS-CoV) bulaşmış kadınlarda yapılan kısıtlı bir çalışmada virüs anne sütünde saptanmamıştır; ancak COVID-19 ile enfekte olmuş annelerin virüsü, anne sütü yoluyla bulaştırıp bulaştırmayacağını bilmiyoruz.

Anne sütü birçok hastalığa karşı koruma sağlar. [Emzirmenin ya da sağılmış süt ile beslenmenin önerilmediği nadir](#) durumlar mevcuttur. CDC'nin, her ikisi de Korona virüs ailesinden olan SARS-CoV ya da Ortadoğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) gibi benzer virüs enfeksiyonları için özel bir emzirme rehberi yoktur. COVID-19'a benzer bir durumda, CDC¹, grip geçirmekte olan annenin, virüsün bebeğine bulaşmasını önlemek için gerekli önlemleri alarak, [emzirmeye ya da sağılmış sütle beslemeye devam etmesini tavsiye etmektedir](#). Solunum yolu virüslerinin anne sütü yoluyla bulaşma oranının düşük olması nedeniyle, Dünya Sağlık Örgütü, [COVID-19 ile enfekte olmuş annelerin emzirebileceğini](#) belirtmektedir. CDC'nin COVID-19 ve emzirme üzerine güncel yönlendirmesine [buradan ulaşabilirsiniz](#).

Evde:

---

¹ CDC : Center for Disease Control and Prevention, ABD'de Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi

Kanıtlanmış COVID-19 enfeksiyonu geçiren ya da COVID-19 belirtileri nedeniyle takip edilmekte olan anne (PUI)² virüsün bebeğine bulaşmasını önlemek için, bebeğine dokunmadan önce ellerini yıkamak ve mümkünse emzirirken maske kullanmak dahil, [tüm önlemleri almalıdır](#). Eğer anne el pompası veya elektrikli bir pompa ile süt sağıyorsa, pompa ya da biberonun herhangi bir parçasına dokunmadan önce ellerini yıkamalı ve her kullanımdan sonra pompayı uygun şekilde temizlemek için [tavsiyelere uymalıdır](#). Mümkünse, bebeğin bakımını ve sağılmış sütle beslenmesi işini hasta olmayan birinin yapması seçeneğini değerlendirin.

El hijyeni için enfekte anne ile her temasın öncesinde ve sonrasında, bulaşıcılık potansiyeli olan maddelerle temasta ve eldivenler dahil kişisel koruyucu ekipmanı giymeden önce ve çıkardıktan sonra %60-%95 alkol içerikli alkol bazlı el dezenfektanı kullanılmalıdır.

COVID-19 enfeksiyonu kanıtlanmış kişiler, emzirme dışında, bebek de dahil diğer aile bireyleri, arkadaşları ve komşuları ile aynı ortamda olmamalıdır (ev izolasyon önlemleri). İdeali, eğer anne süt sağıyor ve süt üretimini sürdürmek için çabalıyorsa, sağılmış sütle beslemek de dahil bebeğin bakımını yapacak sağlıklı başka bir yetişkinin bulunmasıdır. Anne, öksürük ve solunum yolu sekresyonları önemli ölçüde azalana kadar en az 5-7 gün boyunca, yukarıda belirtildiği üzere, el temizliğine ve maske kullanmaya özen göstermelidir. Evde izolasyon önlemlerinin sonlandırılması kararı için bir sağlık profesyonelinin ve/veya sağlık biriminden destek almak yararlı olabilir.

Hastanede:

Emzirme tercihi annelere ve ailelere aittir.

Eğer anne iyiyse ve hastalıkla sadece karşılaştıysa ya da hafif semptomlar ile takip altında PUI² ise emzirme makul bir tercihtir ve maske, önlük kullanımı ve dikkatli el temizliği ile bebeği annenin solunum yolu sekresyonlarından korumak nispeten kolaydır.

Eğer anne COVID-19 hastası ise, bu durum daha çok endişe uyandırabilir, fakat bebeği emzirmek veya süt sağarak beslemek hala uygun bir tercihtir. Bebeğin solunum yolu sekresyonları ile karşılaşma olasılığını azaltmak için, annenin, hastalık durumuna bağlı olarak, önerilere daha özenli uyması gerekebilir.

Hastanede yatışla ilgili, emziren anne ve bebeği için çeşitli seçenekler mevcuttur.

1. **Bebek - anne aynı odada** (anne ve bebek, odada başka hasta olmaksızın, aynı odada kalırlar) bebek, annesinin yatağından yaklaşık 2 metre uzakta bir beşikte tutulur ve bebeğe dokunmadan önce el yıkamak, emzirirken ve direk temasta maske kullanılması da dahil virüsün bebeğe bulaşmasını önlemek için önlemler alınır. Tercihen, odada, bebeğin bakımıyla ilgilenecek sağlıklı bir yetişkin daha bulunmalıdır.

---

² PUI : Person under Investigation, Takip altındaki kişi

2. **Geçici ayrılık** – başlıca nedeni, annenin hastanede tedaviye ihtiyaç duymakta olan bir COVID-19 enfeksiyonu hastası olmasıdır. Emzirmek/emzirmeyi sürdürmek isteyen anneler, süt üretimini sağlamak ve sürdürmek için sağım yapmaya teşvik edilmelidir. Mümkünse, kullanılacak süt sağma makinesi anneye özel olmalıdır. Süt sağmadan önce, anneler el hijyenini sağlamalıdır. Her sağım sonrası, anne sütü ile temas eden tüm parçalar iyice yıkanmalı ve pompanın tamamı üreticisinin talimatlarına uygun bir şekilde dezenfekte edilmelidir. Sağılmış süt sağlıklı bir bakıcı tarafından bebeğe verilmelidir.

Annenin COVID-19 hastası olması durumunda, anneler ve aileler, emzirmeye devam etmek, sağılmış sütü kullanmak, süt üretimini sürdürmek ve daha sonra kullanmak üzere sütü saklamak konularında daha fazla rehberliğe ve desteğe ihtiyaç duyabilirler.